

קובץ
כ"ג אלול
-תולדות מאיר שלמה-

בקשר עם יום ההילולא של הרה"ג הרה"צ וכו'
הר' מאיר שלמה ע"ה ז"ל יאנאווסקי
זקנו של כ"ק אדמו"ר

תשורה ומזכרת מהתונת
בן-ציון וחי' מושקא שיחיו גייסינסקי

אור לכ"ג אלול ה'תשס"ח
יום היארצייט של הרמ"ש יאנוואסקי ע"ה

פתח דבר

בקשר עם יום ההילולא של הרה"ג הרה"צ וכו' הר' מאיר שלמה ע"ה ז"ל יאנאווסקי - זקנו של כ"ק אדמו"ר, אנו שמחים להגיש בזאת את הקובץ 'תולדות מאיר שלמה'.

הקובץ כולל: א) שיחות כ"ק אדמו"ר בקשר עם יום ההילולא.

ב) תמונה שהתפרסמה כדיוקנו של הרמ"ש, בחרנו להדפיס תמונה זו בשער הקובץ מחמת בהירותה, אם כי יש מפקפקים בתמונה זו, בסוף הקובץ נדפסה תמונה נוספת. וכן מכתב בחתימתו.

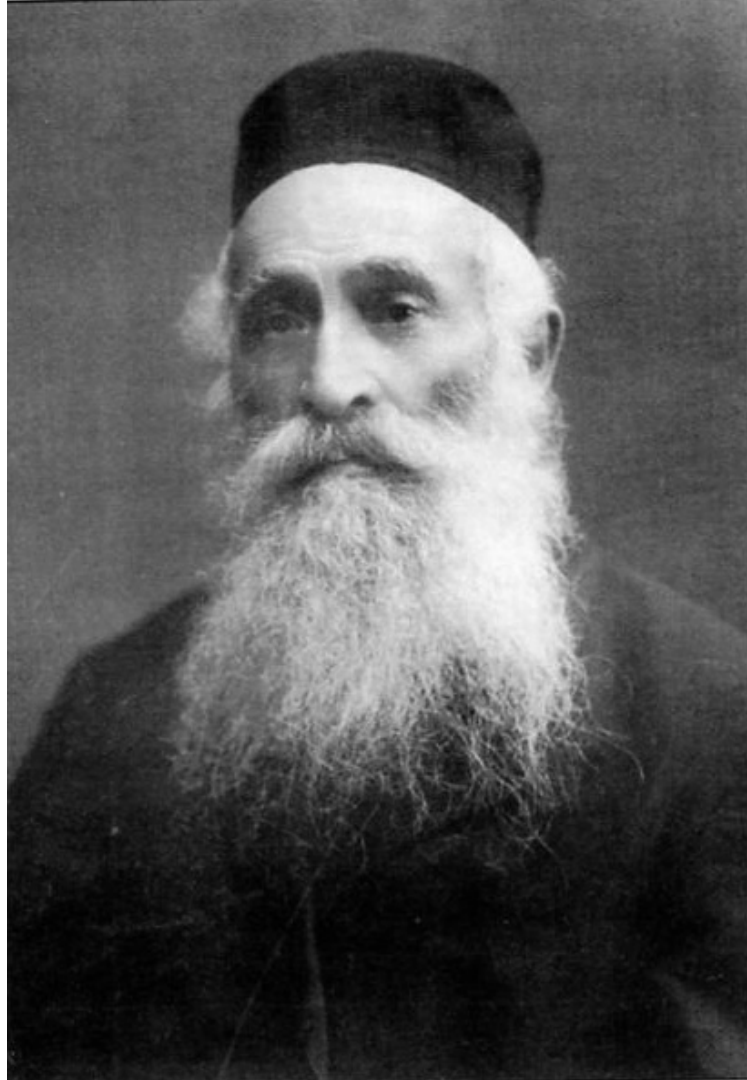
ג) תולדות מימי חייו.

ד) תמונות וצילומי מסמכים הקשורים עם הרב מאיר שלמה.

החומר נלקט רובו ככולו על ידי הרה"ח שמואל שיחי לובעצקי, והת' מאיר שלמה שיחי לובעצקי. שגם צירפו בכמה מקומות כמה מחקרים היסטוריים המודפסים בהערות שבתוך הקובץ.

קובץ זה מוגש כתשורה לכל הנוטלים חלק בשמחת לבבנו ומשתתפים בשמחת נישואינו המתקיימת בהשגחה פרטית באור לכ"ג אלול.

**בן ציון וחי' מושקא גייסינסקי
אור לכ"ג אלול ה'תשס"ח**

הרה"ג הרה"ח ר' מאיר שלמה יאנאווסקי סבו של כ"ק אדמו"ר

מכתב בחתימתו של הרמ"ש יאנאווסקי

דבר מלכות

א. ענין נוסף בשבת זו שקביעותה בכ"ג אלול – ה"יארצייט" של זקני (הרה"ח וכו' ר' מאיר שלמה הלוי ינובסקי), שהי' בין ה"יושבים" אצל אדמו"ר מהר"ש.

לכאורה, הרי זה ענין פרטי השייך אלי, אבל אעפ"כ, בכללות הענין יש לימוד והוראה בנוגע לימינו אלו, כדלקמן.

ב. ובהקדמה:

בימים ההם, טרם שנוסדה ישיבת תומכי תמימים – היו אברכים שמיד לאחר החתונה היו נוסעים לליובאוויטש לשהות במחיצת אדמו"ר מהר"ש, והיו מתעכבים – כל עכבה לטובה – זמן מומשך, כדי לעסוק בלימוד התורה, נגלה וחסידות, באופן של התיישבות, שלכן, נקראו בשם "יושבים".

בנוגע לזמן שלפני הנישואין – לא הי' כל חידוש בכך שכל היום כולו הוקדש ללימוד התורה, מאי קמ"ל, כיצד יתכן באופן אחר? ! ואדרבה – הדיבור וההתעוררות בענין זה הי' נחשב לבושה, היתכן שחושבים שיש קס"ד באופן אחר, שצריכים לדבר ולעורר על כך!

בחור שנעשה בר מצוה, ואפילו לפני בר מצוה, בתקופת החינוך – עוד לפני שהתחיל לחשוב אודות כסף, כבוד וכו' הי' מונח אצלו בפשיטות שכל ענינו אינו אלא לימוד התורה. – בנוגע לזמני הלימוד בישיבה, מאי קמ"ל, אלא אפילו בזמנים הפנויים מלימוד, זמני האכילה ושתי', וזמני השינה כו', גם מזמנים אלו היו "גוזלים" כדי ללמוד תורה.

הנחה זו הושרשה אצל כל בחור – מהאוויר שנשם בבית בו נולד גדל והתחנך, ובודאי לא הי' צורך לערוך התוועדות למטרה זו, או להתעוררות מיוחדת – מצד חודש אלול, וכיו"ב.

יתירה מזה:

אפילו כשהתקרב לעונת השידוכין והגיע זמנו לישא אשה ("דערפאר וואס מ'האט אים איינגערעדט אדער ער האט זיך אליין איינגערעדט", או מפני שכן הוא ע"פ תורה), שאז הוצרך להתחיל לעסוק במשא ומתן, ע"פ דברי הרמב"ם ש"דרך בעלי דיעה שיקבע לו אדם מלאכה המפרנסת אותו תחלה, ואח"כ יקנה בית דירה, ואח"כ ישא אשה" – ידע גם אז שעיקר ענינו בלימוד התורה, ובלשון המשנה: "תורתך קבע" – גם ביחס לזמני היום, שרוב היום הוקדש ללימוד התורה, ורק משך זמן מסויים ביום עסק במשא ומתן.

ולא עוד, אלא שכאשר מגיע הזמן שבו צריך הי' להפסיק לימודו כדי לעסוק במשא ומתן – מצטער על כך, ולפעמים, צריכים להזכיר לו שהתחייב לפלוני (שמשלם לו את השכירות) לעשות במלאכה פלונית במשך זמן מסוים, ובמילא, חייב לעשות מלאכתו באמונה – ולא כאותם שמחפשים ומשתדלים ככל האפשרי אולי יעלה בידם לעסוק בפרנסה במשך שעות נוספות, כדי שעי"ז ישתכרו עוד פרוטות אחדות! ...

ומובן, שלא היו צריכים להסביר לו ולעוררו ע"ד נתינת לצדקה – לכל הפחות מעשר, ואפילו יותר ממעשר.

החידוש הי', איפוא, בהנהגה שלאחרי הנישואין – שהיו נוסעים לליובאוויטש להתעכב זמן ממושך לעסוק בלימוד התורה, נגלה וחסידות, שכן, למרות העובדה ש"ריחים בצוארו", ולמרות ההתחייבות שקיבל ע"ע ב"כתובה", "שארה כסותה ועונתה לא יגרע", ומה גם שישנו הציווי ד"נקי יהי' לביתו שנה אחת" – הרי זה באופן ד"סבר וקיבל" כו'.

ותקופה זו – שבה היו יושבים בליובאוויטש – היתה היסוד והבסיס שעליו בנו את ביתם למשך כל ימי חייהם, כלומר, מלבד עצם העילוי במשך תקופת היותם "יושבים" נעשה הדבר גם "חותמת" על כל משך הזמן שלאח"ז, כבנדו"ד, אצל בעל היארצייט, שהמינוי לרבנות בעיר שבה כיהן בשעתו זקנו, גדלותו בפסקי-דינים, ביראת שמים וכו', היו "חתומים" בהשפעה שקיבל בתקופת ישיבתו אצל אדמו"ר מהר"ש.

(משיחת ש"פ נצוי" – כ"ג אלול ה'תשמ"ו)

א. יום הש"ק זה שחל בכ"ג אלול הוא יום ה"יארצייט" של זקני הרה"ג הרה"ח וכו' ר' מאיר שלמה.

וע"פ הידוע שכל הענינים הם בהשגחה פרטית ויש בהם לימוד והוראה בעבודת האדם לקונו, יש לבאר הלימוד וההוראה משמו של בעל ה"יארצייט" בקשר ובשייכות לפרשת השבוע:

פרשת השבוע היא – נצבים וילך, כמדובר לעיל ש"נצבים" ו"וילך" הם ב' קצוות, "נצבים" מורה על עמידה בתוקף במקום אחד, ו"וילך" מורה על הליכה מדרגא לדרגא, והחידוש בקביעות שנה זו הוא שקורין ניצבים-וילך ביחד, שהעבודה היא בשתי הקצוות ד"נצבים-וילך", עמידה בתוקף והליכה מדרגא לדרגא, בבת אחת.

ועד"ז בנוגע לשמו של בעל היארצייט – מאיר שלמה – ב' שמות בפ"ע, ואעפ"כ, מתחברים יחד ונעשים שמו של אדם אחד, ע"ד וכדוגמת החיבור ד"נצבים-וילך".

ב. ביאור ב' הקצוות בשמות "מאיר ו"שלמה":

"מאיר" – ע"ד שמצינו אצל רבי מאיר ש"לא יכלו חבריו לעמוד על סוף דעתו", היינו, אע"פ שגילה דעתו לחבריו, מ"מ מצד גודל הפלאת דעתו, באורך או ברוחב או בעומק, או בשלשם יחד, "לא יכלו חבריו לעמוד על סוף דעתו". כלומר, ש"מאיר", מורה על דרגא נעלית שאינה נמשכת ומתגלה למטה (בדוגמת "וילך", שיודעים תמיד שיש דרגא נעלית יותר שלא נמשכה ונתגלתה למטה, ולכן נמצאים תמיד בתנועה של הליכה לדרגא נעלית יותר).

"שלמה" – מלשון שלימות, היינו, שכל הענינים נמשכים ומתגלים למטה בשלימות (שלכן עומד על עמדו, "נצבים"), כפי שהי' בזמן שלמה, "שלמה יהי' שמו ושלום ושקט אתן על ישראל בימיו", שכל הענינים היו בשלימות, ועד לשלימות שהיא מעין ודוגמת השלימות דימות המשיח, כמבואר בדרושי אדמו"ר האמצעי.

ולהעיר שגם בהענין ש"לא יכלו חבריו לעמוד על סוף דעתו" ("מאיר") מרומז ע"ד השלימות דימות המשיח, אבל, בקצה השני – שנוסף להשלימות ד"מלאה הארץ דעה את ה'", יהי' ענין נעלה עוד יותר שלמעלה מהשגה, "כמים לים מכסים" (כמשנ"ת בארוכה במק"א בדברי הרמב"ם שבסוף הלכות מלכים מוסיף גם "כמים לים מכסים", משא"כ בהלכות תשובה כותב רק "מלאה הארץ דעה את ה'"), ע"ד ש"לא יכלו חבריו לעמוד על סוף דעתו"

ועפ"ז, השם מאיר שלמה מורה על חיבור ב' הקצוות ד"מאיר" ו"שלמה" יחדיו – ע"ד ובדוגמת החיבור ד"נצבים-וילך".

ג. ויש להוסיף, שגם בכל א' מב' השמות ("מאיר" בפ"ע, ו"שלמה" בפ"ע) ישנם ב' הקצוות:

"מאיר" – "לא יכלו חבריו לעמוד על סוף דעתו" (כנ"ל), וביחד עם זה, "סתם משנה רבי מאיר", ו"הלכה כסתם משנה", היינו, שעם היותו בהפלאה ורוממות עד שלא ירדו לסוף דעתו, הי' ענינו להורות הלכה ברורה לידע את המעשה אשר יעשון בפועל ממש (היפך לגמרי מזה שלא יכלו לעמוד על סוף דעתו).

"שלמה" – עליו נאמר "וישב שלמה על כסא ה'", אשר, הישיבה על ה"כסא", כסא המלך, ועאכו"כ "כסא ה'", מורה על ההפלאה והרוממות מכל העם, ובלשון הכתוב "רק הכסא אגדל ממך" ("אפילו ביחס ל"משנה למלך", שגם הוא אינו יכול לישב על כסא המלך): וביחד עם זה, מלך על כל ישראל (כל י"ב השבטים), שהנהיגם ופעל עליהם כו', היינו, ירידה והמשכה למטה.

זאת ועוד – שב"כסא" גופא נרמז (לא רק ההפלאה והרוממות, אלא) גם הירידה וההמשכה למטה, כמבואר בתו"א בתחלתו בענין "השמים כסאי והארץ הדום רגלי", ש"כסא" מורה על הישיבה שע"ז נשפל קומתו (הראש וכל הגוף), שנמשך ויורד למטה, וביחד עם זה, ישנו גם "הדום רגלי", "כסא קטן . . שמעמידין תחת רגלי היושב להגבי הרגל מעל הארץ".

והענין בזה – שע"י הירידה למטה ניתוסף עוד יותר במעלת ההפלאה והרוממות, כמבואר שם שע"י הירידה למטה (בחי' הרגל) נעשים מוחו ולבו זכים אלף פעמים ככה, וע"פ המבואר בהגהות הצ"צ שזהו ע"ד מארו"ל "אלף בני אדם נכנסים למקרא אחד מהם יוצא להוראה", מובן, ש"אלף פעמים אינו לשון גוזמא, אלא אלף פעמים ממש.

ד. וביאור הקשר והשייכות לבעל היארציית – שבעבודתו במשך ימי חייו מצינו ב' קצוות אלו:

בעל היארציית הי' בין ה"יושבים" אצל אדמו"ר מהר"ש, ואח"כ נתמנה לרב מורה הוראה (בעיר ניקאלאייב) – ב' קצוות:

מצב של הפלאה ורוממות – מה"יושבים" אצל אדמו"ר מהר"ש, שבזה נכלל גם העילוי ד"לכתחילה אריבער", דרכו המיוחדת של אדמו"ר מהר"ש; ומצב של פעולה והמשכה למטה – רב מורה הוראה, ובפרט בעיר גדולה, שהיתה גם מרכז מסחרי, שבאו אלי' סוחרים רבים, ובמילא, הוצרך לפסוק דינים בכל הקשור לעניני המסחר כו', והוצרך גם להתעסק עם ענינים הקשורים עם מלכות המדינה, וכיו"ב.

ועוד ועיקר – חיבור ב' הקצוות יחדיו, שמעלתו בתור "יושב" אצל אדמו"ר מהר"ש, נמשכה גם לאחרי שנתמנה לרב עיר, במשך כל ימי חייו, היינו, שעבודתו בעניני הרבנות, וכיו"ב, היתה מיוסדת בנוי' וחדורה בהעילוי ד"יושב" אצל אדמו"ר מהר"ש.

ומזה מובן גם הלימוד וההוראה בעבדת כאו"א מישראל, ו"תן לחכם ויחכם עוד".

ה. ויש להוסיף ולקשר גם עם המדובר לעיל אודות יום ההולדת של הצ"צ בערב ר"ה:

בעל היארציית הי' מ"היושבים" אצל אדמו"ר מהר"ש –

ממלא מקומו של הצ"צ (בעל ההולדת דערב ראש השנה), שעל ידו נמשכו עניניו של הצ"צ באופן ד"לכתחילה אריבער".

וגם ב' המאורעות דב' הימים (יארציית ויום הולדת) קשורים זל"ז – כמובן ממ"ש "טוב . . יום המוות מיום הולדו".

ובכל זה ניתוסף הדגשה מיוחדת בשנה זו, מאתיים שנה להולדת הצ"צ – שקשור עם העילוי ד"האלף לך שלמה ומאתיים לנוטרים את פריו", והרי גם ענין ההוראה (אצל בעל היארציית) קשור עם "אלף בני אדם נכנסים למקרא אחד מהם יוצא להוראה" (כנ"ל סט"ו).

ויהי רצון והוא העיקר – שתיכף ומיד זוכים לקיום היעוד "הקיצו ורגנו שוכני עפר", והם בתוכם, ובאופן ד"מראה באצבעו ואומר זה", כולל גם בנוגע

להשמות, הנה ענינו של השם הראשון, הנה ענינו של השם השני, והנה הענין דחיבור שני השמות יחידו, והעיקר – שיהי' כן בפועל ממש, ותיכף ומיד ממש.

(משיחת ש"פ נצו"י, כ"ג אלול ה'תשמ"ט)

ווי דערציילט אמאל אויף דערופן אז מען האט געפרעגט ביים זיידען – ער איז געווען א "זיצער" בא דעם רבי'ן מהר"ש – לאחרי דער חתונה איז אזוי געווען דער סדר – איצטער לאחר די חתונה איז דער סדר אז מען פארט אוועק אויף א "האני מוין", וואס הלואי וואלט מען מבטל געווען אט דעם מנהג רע, וואס ער ברענגט לכמה מכשולים ולכמה ענינים, און עס איז א פלא גדול, וואס אין איש שם לב די קלקולים וואס קומען דערפון ארויסף בשעת א יונגע פארל באלד נאך די חתונה פארט אוועק ניט מען וויס א דין ניט מען האט א שומר וכו' וכו', און מען שטעלט זיך מיט געוואלדיקע נסיונות, אפי' ווען מען פארט אין א שטאט וואס דארט איז דא כל עניני כשרות ויהדות מיט א מקוה כשרה, און מען ווייס ווי זי איז און מען שעמט זיך ניט וכו' וכו'.

עאכו"כ, בימינו אלה, אז מען דארף פארען דוקא אין די באהמעס און דוקא אין מיעמי ביטש, און דוקא אין אט די ערטער וואס עס איז ניטא ניט קיין מקוה כשרה ניט וכו' וכו', און דוקא גלייך נאך שבעת ימי המשתה, און מהדרין מן המהדרין אנטלייפען פון גלייך נאך דער חופה, ואין איש שם לב כמדובר כמ"פ.

עס איז אבער איצטער א ענין של שמחה, איז אט דאס אויכעט בהנוגע לענינו אז דער ענין ווי עס איז יעמאלט געווען דער סדר, איז נאך די חתונה פלעגט מען אוועק פארען, בלייבן א פאהר חדשים זיצען ביים רבי'ן און לערנען.

אזוי איז געווען אויכעט בא דעם זיידען, אז באלד נאך די חתונה איז ער אוועק געפארען אויף זעקס חדשים צי אויף א יאהר, און איז געווען צווישן די יושבים בא דעם רבי'ן מהר"ש.

דערנאך איז ער געקומען צוריק. האט מען בא איהם געפרעגט בהנוגע צו די הנהגה פון דער רבי מהר"ש, וואס ווי דער רבי דער נשיא דער שווער האט דערציילט איז געווען בא איהם דער סדר, אז כל כלי תשמישו איז געווען אין גאלד, און אזוי ווי ער האט געהאט צו טאן און געווען בעל הבית אין פעטרבורג אין עניני המלוכה, כידוע כמה סיפורים בזה, איז ווי דער שווער האט געזאגט, האט ער געטראגען צוויי גאלדנע זייגערס, און אמאל פלעגט זיין א זייגער ניט ווי איצטער וואס מען טראגט אויפן האנט אדער אין קעשענע, נאר דאן פלעגט מען דאס טראגען אין דעם זילעט – אט אזוי האט דאס געהייסען אין רוסלאנד – אין דעם וועסט אין א קעשענע, האט ער געהאט איין גילדענע זייגער אין די רעכטע זייט פון דעם וועסט, און א צווייטער גילדענע זייגער אין לינקן זייט, און די זייגערס פלעגען זיין – יעדער זייגער – מיט א גילדענע קייט – מיט א גילדענע שרשרת.

און נאך פלעגט ער רייכערן, האט ער געהאט א סיגארעטן טרייבל אויך פון גאלד, און האט געהאט אויף שמעקען טאבק, און דאס געווען פון גאלד, און אזוי די גאפעל מיט לעפיל – כל הענינים איז געווען מיט גאלד. און אזוי איז געווען די לבושים זיינע, און אזוי איז געווען די מרכבה זיינע די עגלה – די רכב מיט וועלכער ער איז געפארן שפאצירן וכו'.

בשעת דער שווער האט דאס דערציילט, האט ער אויך דערציילט אז ער האט געהאט א שטעקען מיט א גאלרענע גולקע – גולקע הייסט דאס די קעפל פון דעם שטעקען, וכל ענינו מיט גאלד.

בשעת דער זיידע איז געקומען און ער האט דאס דערציילט, און דאס איבערגעגעבן, האט מען בא איהם געפרעגט איינער, דער זיידע איז דאך געווען א רב, וואס איז דאס פאר א סדר, עס איז דאך א ענין פון גאלד, איז עס טאקע א ענין א הכרח אין עולם הזה, אז מען מוז דאס האבן פון גאלד? ער האט געקענט אפגעבן די געלט אויף צדקה, און זיך מסתפק זיין אין לחם צר ומים לחץ, און אזוי אויסגעקומען ווי אידן געפינען זיך אין גלות.

האט ער איהם געענטפערט, פעטאח פעטאח! צוליב וואס איז באשאפן געווארען די גאלד, צוליב מיר מיט דיר? אדער צוליב גויים להבדיל? עס איז צוליב איהם באשאפען געווארען.

(משיחת פורים ה'תשכ"ח – שיח'ק עמ' 450 ואילך)

תולדות רבי מאיר שלמה

תולדות היהודים ב'ניקולייב' עיר כהונתו של רבי מאיר שלמה

רבי מאיר שלמה זקנו של כ"ק אדמו"ר נולד (כנראה) בין השנים תר"י – תרט"ו בעיר ניקולייב שבאוקראינה.

העיר ניקולייב עומדת על שפת הים השחור ושוכן בה נמל מרכזי שקישר בינה ובין רחבי המדינה, וכן עם נמלים שמחוץ למדינה.

מחמת חשיבות העיר והנמל היו זמנים בהם לא אפשרו ליהודים להתגורר בעיר זו – אחד היהודים הבודדים שהורשה לדור בניקולייב היה ר' סנדר רפאלוביץ. ר' סנדר זה הי' קבלן מפורסם, ובזכות עסקיו שהיו קשורים בנמל התירו השלטונות לו ולעוזריו לדור במקום.

יהודי יקר זה ניצל את הרשות שניתנה לו, והביא למקום יהודים רבים ורשמים כעוזריו בעבודת הנמל. הוא דאג להזמין את הגאון רבי אברהם דוד לאוואוט זצ"ל – אבי אמו של רבי מאיר שלמה – לשמש כרב ומורה צדק במקום. כך, בעידודו של הרב רבי אברהם דוד הלכה והתפתחה הקהילה היהודית בניקולייב, עד שבמרוצת הזמן הפכה לשמש כמרכז ומבצר לחסידות חב"ד, וכמה מענקי הרוח שבה כהרשב"ץ וחבריו, נמנו עם תושבי'.

קרוב למאה שנה שימשו אבות ומשפחת המלוכה, זקניו הדגולים של כ"ק אדמו"ר כרבנים ומורה צדק בעיר ניקולייב המפוארת בחסידותה, ובעיר זו אף נולד מי שלימים הי' מנהיג הדור – כ"ק אדמו"ר.

גזע מחצבתו

רבה הראשון של העיר ניקולייב הי' רבי אברהם דוד לאוואוט זצ"ל, בעל "קב נקי", "שער הכולל", "בית אהרן והוספות", "נתיב החיים", "פסקי פרי מגדים", ועוד הרבה חיבורים חשובים וידועים, התמנה לרב הקהילה בשנת תר"י (בערך).

בראשי פרקים מתולדותיו מאת כ"ק אדמו"ר (שבהקדמת הספר "קב נקי"),
כותב כ"ק אדמו"ר בין השאר:

"הי' רב במושבה ראמאנאווקא, ובשנות תר"ד-תר"ה יסד שם הצ"צ כולל
לאברכים בהנהלת הרב רא"ד. לערך בשנת השלושים וחמש לימי חייו נתמנה לרב
בקהילת ניקוליוב ובמשרתו זו כיהן פאר כארבעים שנה, עד יומו האחרון. הרב
ר' אברהם דוד נפטר ביום ב' ח"י אדר, שנת תר"נ, בעיר ניקוליוב, ושם מ"כ".

(מספר ר' גרשון מענדל גרליק שי' ביחידות הראשונה הרבי הורה לי (בין יתר
הדברים המיוחדים): "ללמוד הלכות ברכות הנהנין עם דרך החיים ונתיב החיים
מהסבא").

רבי מאיר שלמה ז"ל הי' בנם של הגאון רבי ישראל לייב ינובסקי ששימש
ראש ישיבה בעיר רומנובקה, והרבנית מרת ביילא רבקה, בתו של הגאון החסיד
רבי אברהם דוד לאוואוט, רבה של העיר ניקולייב.

ישיבה זו שבמושבה רומנובקה היתה מפורסמת במאוד, וכפי שמציין כ"ק
אדמו"ר ברשימתו שבהקדמת הספר "קב נקי": "נהרו אלי' תלמידים מקרוב
ומרחוק". לאחרונה התגלה (כפ"ח מס' 948 ומס' 956) שו"ת מר' "ישראל ארי'
לייב הלוי מראמאנאווקא" מתאריך ח' אלול תרמ"ג אשר נדפסה בקובץ "יגדיל
תורה" קונטרס ט' סי' קכה, אשר יצא לאור בעיר אודסה.

לזוג זה נולדו ארבעה בנים:

(א) הבכור – הרב מאיר שלמה (לו מוקדש קובץ זה).

(ב) הרב מנחם מענדל שהי' שו"ב בעיר קרמצ'וג.

(ג) הרב איזר שהי' רב בקריווי-ראג – פלח חרסון.

(ד) הרב משה שהי' סוחר בחרסון.

כן היו להם שש בנות: (א) פייגא. (ב) חוה. (ג) דינה. (ד) מוסיא. (ה) האדל. (ו)
מינדל.

האב, רבי ישראל לייב נפטר כנראה בשנת תרמ"ד-תרמ"ה.

חינוכו והתיישבותו בליובאוויטש

עוד בצעירותו של רבי מאיר שלמה, לקחו סביו הגרא"ד לאוואוט לביתו וגידלו וחינוכו כבנו¹.

ב"ראשי פרקים מתולדות המחבר" שבתחילת הספר "קב נקי", כותב הרבי: "...הרב רא"ד לקח אליו את בנו הבכור של בתו ביילא רבקה, ר' מאיר שלמה, וגידל אותו בביתו. בפטירתו השאיר אחריו מכתב לראשי קהילת ניקולייב שימנו את בן בתו הרב מאיר שלמה לממלא מקומו כי הי' לו כבן. ואמנם הצטיין הרמ"ש בידיעתו הגדולה בתלמוד, בחסידותו ובמידותיו התרומיות, אשר כזקנו הי' אוהב שלום ובורח מן הכבוד, ולא איחרו ראשי הקהלה למלאות צוואתו".

רבי מאיר שלמה הי' מסתופף בצל רבותיו כ"ק אדמו"ר מהר"ש וכ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע.

אצל כ"ק אדמו"ר מוהר"ש נ"ע

כמנהג הימים ההם נסע רבי מאיר שלמה בתקופה שלאחר נישואיו ללמוד בליובאוויטש לתקופה של שבעה חודשים או שנה, שם היו שוהים האברכים הצעירים ונותנים ימיהם בלימוד התורה ובעבודת התפילה. פעמים רבות הזכיר נכדו כ"ק אדמו"ר (ראה לעיל במדור "דבר מלכות"), עובדה זו שלאחר נישואיו, נמנה זקנו בין "היושבים" אצל כ"ק אדמו"ר מהר"ש בליובאוויטש, במקרים אחרים חזר הרבי על פרטים שסיפר זקנו אודות הנהגתו של כ"ק אדמו"ר מהר"ש.

וכך אמר פעם כ"ק אדמו"ר (הובא לעיל במדור דבר מלכות): "סבי הי' מה"יושבים" אצל אדמו"ר מהר"ש במשך כמה שנים ואח"כ נתמנה לרב בניקולייב – עיירה שתושבי' התנגדו (בתחילת כהנותו כרב) לכללות ענין החסידות.

"כאשר סיפר להם אודות כ"ק אדמו"ר מהר"ש והנהגותיו וכו' – באו אליו

---

(1) הסיבה לכך כפי שמקובל הי' לחשוב היא מפני התיימותו בגיל צעיר אולם לאחרונה (בכפ"ח מס' 956) הוכח (ע"י ר"ב אבערלדנדר) אשר ר' ישראל ארי' ליב אביו של רבי מאיר שלמה נכח בחתונת בנו רבי מאיר שלמה, וזכה לראות כמה מנכדותיו שנולדו לפני נכדיו שנקראו על שמו, בין אלו שזכה לראות נמנית הרבנית חנה. וכנראה שרצונו של ר' ישראל ארי' ליב היה שסבו הגדול של רבי מאיר שלמה הגרא"ד לאוואוט יגדלו ויחנכו.

בטענה היתכן שאדמו"ר מוהר"ש משתמש בשני שעוני זהב?! והייתכן שכלי תשמישו עשויים מזהב; כאשר צריך לכתוב ולחתום – בעט ובעפרון מוזהבים. להרחת טבק – משתמש בקופסא מזהב, להחזיק את הסיגריות משתמש בקופסא מזהב וכיו"ב?!

"הרי נמצאים בזמן הגלות ויכולים להשתמש בכסף ובזהב עבור עניני צדקה – וא"כ האם צריכים "נאכגעבן זיך" עד כדי כך שאפילו בימי החול יהי' כלי תשמישו בכלי זהב דווקא?!

"סבי שמע כל הטענות באדישות, ואח"כ הפטיר: "פעטאח", לשם מי – חושב אתה – נברא זהב בשביל גויים?! או בשביל יהודים (להבדיל) כמוני וכמוך?! – הקב"ה ברא זהב בעולם כדי שיהודי צדיק ישתמש בזה, ולולי זאת לא צריכים את כל המציאות הזהב."

אצל כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע

על הסתפפותו אצל כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע מוצאים אנו איזכור בשיחה מכ"ק אדמו"ר מהוריי"צ בו הוא מספר (סה"ש קיץ ה'ש"ת עמ' 149): "בחורף תרנ"א בשבת פ' תרומה אמר הוד כ"ק אדמו"ר הרה"ק את המאמר ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם על שבת ההוא בא הרב ר' מאיר שלמה ז"ל מניקאלאיעוו..."

ובסה"ש ה'תש"ג (עמ' 157) מסופר עוד "אויף שבת פ' שמות זיינען געקומען הרב... ר' מאיר שלמה און ר' אשר גראסמאן פון ניקאלאיעוו..."

וכך מספר כ"ק אדמו"ר (בשיחת ש"פ וילך ו' תשרי ה'תשמ"ט – ספה"ש ח"א עמ' 45) אודות מאמרי כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע שהגיעו לידי רבי מאיר שלמה: ". . בעלת היארצייט [הרבנית חנה – המו"ל] עוד בצעירותה, לפני נישואי' בהיותה בבית אבי' הרה"ג הרה"ח וכו' ר' מאיר שלמה הלוי ינובסקי רבה של ניקוליוב (אחת הערים החשובות ששימשו בשעתן מרכז ומבצר של חסידי חב"ד) היתה עוסקת (בין השאר) בהעתקת מאמרי החסידות של כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע. המאמרים החדשים, שהגיעו מליובאוויטש (בכתב, או בעל פה ע"י "חוזר") ועשתה זאת מעצמה. מפני רצונה לפעול בהפצת המעיינות."

בעל מנגן

רבי מאיר שלמה נתפרסם גם כמנגן נפלא ובעל חוש גדול בנגינה, והי' כנגן המנגן - היו צלילי שירו חודרים לתוך מעמקי הלב, וגם לב אבן הי' נמוח. מפורסם הוא הניגון "וואלאח" - מנגינת רועים שמקורה בוולכי' המזרחית - אשר הושר תכופות על ידי רבי מאיר שלמה (ראה ספר הניגונים ח"א עמ' יט ניגון רג).

על ניגון זה מסופר (תולדות לוי"צ ח"א עמ' 72 ואילך) מסופר בשם ר' אברהם דוד ינובסקי: פעם הגיע שליח מיוחד אל רבי מאיר שלמה וסיפר לו על חתנו, רבי לוי יצחק, המתגורר ביקטרינוסלב, שהוא רתוק למיטתו בסיבת דלקת ריאות קשה שפקדה אותו.

לשמע הדברים הפכו פני רבי מאיר שלמה להבים, הניח רגלו הימנית על הכסא והתחיל לפזם לו את ניגונו המפורסם מנגינת הרועים "וואלאח", (הנ"ל), במתיקות ועריבות נפלאה וכאשר גמר לשיר - נענה ואמר ברצינות יתירה: "אויב עס איז ח"ו עפעם באשערט אויף איהם - וויל איך זיין דער פארבייט פאר איהם" [=באם ח"ו נגזר עליו - רצוני להיות תמורתו]!".

הרב יהודה לייב רסקין ע"ה סיפר: בשמחת תורה ה'תש"כ, אחרי שכ"ק אדמו"ר לימד את הניגון "רחמנא דעני", נכנסתי אל הרבנית הצדקנית מרת חנה אמו של הרבי, והיא שאלה אותי איזה ניגון לימד הרבי, "רחמנא דעני" עניתי. הרבנית ביקשה לשמוע את הניגון והשתדלתי לחזור עליו, למרות שהי' חדש ועוד לא ידענו אותו היטב, אבל היא הכירה מיד את הניגון ואמרה: "זה הרי ניגון של אבי, רבי מאיר שלמה ז"ל".

ב"רשימות" חוברת י"ד עמ' 14, ביומן מחודש תשרי תרצ"ג, כותב כ"ק אדמו"ר אודות ניגון כ"ק אדמו"ר מהר"ש ומקורו, ובתוך הדברים מזכיר "שלמדתי מאא"ז שליט"א".

רבנותו - למדנות ועסקנות

מכל רחבי האזור היו פונים אל רבי מאיר שלמה בשאלות שונות, ביניהן - בענייני מסחר ובעניינים שהיו קשורים בגזירות מלכות רוס'.

בשו"ת "חזון למועד", להגאון רבי מרדכי דוב איידלברג ששימש כדיין בבית דינו של רבי מאיר שלמה בעיר ניקולייב, מביא כמה שמועות והערות שהעיר לו רבי מאיר שלמה וכך לפעמים מעיר: "שפיר אמר ידידי הרה"ג ר' מאיר שלמה

שליט"א דהדין זה מפורש..."; "שפיר הביא ראי' הרה"ג ר' מאיר שלמה יאנאווסקי..."; "לאחר זמן הראני ידידי הרה"ג ר' מאיר שלמה יאנאווסקי שליט"א בשו"ת..."

כמו"כ בספר "כרם ישראל" (פיעטרקוב, תרפ"ט) להגאון רבי ישראל הלוי בורנשטיין, אב"ד פלונסק, ששימש במשך תקופה קצרה כרב בניקולייב. בקונטרס "מקורות ישראל" שהדפיס בראש ספרו מספר באריכות על תלאות היהודים ברוסי' באותן השנים, ובין השאר הוא כותב:

"אנחנו גמרנו בדעתנו – בשנת תר"פ – לעזוב את העיר ולבוא ולהתיישב בעיר ניקוליאב. הרבה צרות ומעוקות לכולנו בדרכנו והרבה מכשולים ומעצורים היו לנו עד שהגענו ביום ועש"ק. . לעיר ניקוליאב. . ואחר שבאתי בעיר הזאת כשלושה חדשים, נבחרתי לחבר ועד הקהילה הדתית, ועל ידי הוועד הנזכר נבחרתי גם לחבר הנשיאות שבראשו עמד הרב שמואל שניאורסאהן שליט"א חתן הרב ר' מאיר שלמה ינובסקי שליט"א ואתם יחד עבדתי על שדה התפתחות הקהילה העברית במובן היותר רחב עד יום הפרדי מהם.

. . קצבה לי הקהילה העברית משכורת מן הכנסת השחיטה במכסת המשכורת של הרבנים שקדמוני הרה"ג ר' מאיר שלמה ינובסקי שליט"א והרה"ג ר' מרדכי דב איידעלבערג שליט"א [הוא בעל "חזון למועד" הנזכר]."

מספר פעמים הרבי מזכירו בתואר "הרה"ג הרה"צ וכו' הרב מאיר שלמה ע"ה ז"ל" (שיחת ש"פ וילך ה'תשמ"ט – מוגה, וכן בהערה שצורפה למכתב כללי ספר השיחות ה'תנש"א ח"ב עמ' 877).

הרבנית חנה ז"ל כאשר דיברה פעם לפני הרה"ח ר' דובער יוניק ע"ה אודות אביה, ציינה אשר מלבד גדלותו בתורה וחסידותו הי' גם ירא שמים גדול, והביאה דוגמא לכך: לפני חג הסוכות הי' אבי מוכר אתרוגים (בתוספת למשכורת המצומצמת שקיבל בתור רב), כשבא אליו קונה, וכבר בחר לו איזה אתרוג, הי' אבי מציע לו לעיין שוב באתרוג, לוודא שהוא אכן טוב ו"הדר", שלימות גם בהפיטמא וכיו"ב, למרות כי בצורה זו מובן כי נשאר עם הרבה אתרוגים ברשותו, אך לדידי' הי' רק נוגע אשר הקונה יקבל אתרוג מהודר יותר.

בהרבה מאגרות הקודש מכ"ק אדמו"ר מהורש"ב וכ"ק אדמו"ר מהרי"צ מוצאים אנו מכתבים המפונים לרבי מאיר שלמה בקשר לפעילותו והשתדלותו לטובת החזקת המוסד "כולל חב"ד למען עניי ארץ הקודש, ומאוחר יותר גם למען הישיבה תומכי תמימים שנוסדה בינתיים בליובאוויטש.

”אלה תולדות”

שלש בנות ובן נודלו לר' מאיר שלמה זוגתו הרבנית רחל:

(א) מרת חנה, אשר נישאה עם כ”ק הרה”ג המקובל רבי לוי יצחק – אב כ”ק אדמו”ר. (דברי ימי חייהם הלא הם כתובים בספרי ”תולדות לוי”צ” (ג”ח) ובספר ”אם בישראל” ובספרי ”ימי מלך”, ועיין לקמן).

(ב) מרת מרים גיטל, התחתנה ביום א' באלול שנת תרע”א עם הרב ר' שמואל שניאורסאהן, אחיו של רבי לוי יצחק, ולה בן יחיד מנחם מענדל שמו.

אדות שידוך זה, כנראה, כותב כ”ק אדמו”ר מהורש”ב נ”ע (אג”ק ח”ב עמ' תתקכג): ”אם רב יסכים ע”ז יכולה לעשות השידוך. ונכון שידורו בפ”ע. ויתן השי”ת שיהי' בהצלחה בבחור”מ ברו”ג”.

במכתב מיום י”ג אלול ה’תש”ט כותב כ”ק אדמו”ר: ”אבי מו”ר ז”ל ודודי הרה”ח ז”ל נשאו שתי אחיות על פי כ”ק אדמו”ר נ”ע, ובציוויו שלא ידורו בעיר אחת. וקושיות הנו”ב מהש”ס כבר תירץ בס’ מקור חסד על הס”ח דאדרבה פוק חזי מה עלה בסופן כסיפור רו”ל (ירוש’ תענית פ”ד ה”ה, ב”ב יב, ע”א ואנא בתראי”).

גם ר' שמואל שימש כחותנו וזקנו כאב”ד בניקולייב, וכמו שהעיר כ”ק אדמו”ר במכתבו מיום ז' כסלו ה’תש”ח (אג”ק ח”ב עמ' ערב) ”הרה”ג ר' שמואל שניאורסאהן (521) אב”ד ניקולייב ואשתו מרת מרים גיטל”.

הוזכרה לעיל רשימתו של ר' ישראל ברונשטיין בה נזכר אשר ר' שמואל שניאורסאהן עמד בראש חבר הנשיאות של ועד הקהילה הדתית שבניקולייב, ואם כי אין הדבר ברור, נראה (מתוכן הרשימה הנ”ל) אשר ר' שמואל שניאורסאהן שימש כרב הקהילה בין השנים תר”פ – תרפ”ח, וכנראה שעם פטירתו של רבי מאיר שלמה זצ”ל התקבל חתנו ר' שמואל לאב”ד ניקולייב.

בספר ”תולדות חב”ד ברוסי’ הסובייטית” נדפסה רשימת הרבנים (ואישי ציבור) שהשתתפו בוועידה הגדולה בקורוסטין שהתקיימה בחודש חשון תרפ”ז בה נזכר שהשתתף ר' שמואל שניאורסאהן מניקולייב.

כמו”כ בא’ מרשימותיו של כ”ק אדמו”ר מהוריי”צ משנת תר”צ (נדפסה ב”ימי מלך” ח”א עמ' 328) מצייין: ”מכ’ [תב] לחתני רמ”מ שי’ [ה”ה כ”ק אדמו”ר] אביו [רבי לוי יצחק] ודודו [ר' שמואל] שי’ לפעול ע”י ראזין”. מכאן ששני האחים פעלו בשיתוף פעולה בעניני הרבצת התורה, וכ”ק אדמו”ר מהוריי”צ ביקש מהם באמצעות כ”ק אדמו”ר לפעול ע”י הד”ר רוזין המפורסם איש הגו”נט.

לאחרונה נודע ע"ד פטירתה של הרבנית מרים גיטל מפי כלת בנו מ"מ, מרת גני' וכך היא מספרת: הרבנית מרים גיטל נפטרה לאחר מחלה קשה, ביום כ' בכסלו שנת תש"א, בחייה של אמה הרבנית רחל ינובסקי, סבתו של הרבי. לאחר מות אשתו בגיל צעיר, היה ר' שמואל שבור ורצוף.

כ"ק אדמו"ר שמר על קשר מכתבים עם בן דודו ר' מנחם מענדל שהיה בנם היחיד של ר' שמואל ומרים גיטל שניאורסאהן, ברשימותיו נמצא מכתב ששלח כ"ק אדמו"ר אליו לרגל הבר מצווה:

כ"ח אלול פט' ריגא

בן אחי² יקירי מנחם נ"י!

ליום מלאת לך י"ג שנה, ליום ה"בר-מצווה" שלך. חפצי לשוחח מעט עמך, וכאלו יושבים אנו איש אצל רעהו ומדברים פנים אל פנים. מוכרח הנני עד שנתראה יחד למסור דברי בכתב, ותקותי שבעוד איזה זמן, ותעיין בכל אשר כותב הנני להלן, תענה לי במכתב, או בעל פה, כל הנראה לך על דבר מה שכותב אני, וכל מחשבותיך ורעיונותיך בזה . . .

והרבי מסיים את מכתבו:

. . . ויתן ד' ומיום הבר-מצווה הלך תלך וגדול. תהי' נאמן לכל הקדוש לנו ותשמור ותגן על כל מחמדינו. מופת תהי'ה לרבים בחייך ובדרכיך, לשם ולתפארה בתוכנו ולגאון משפחתנו.

ר' מנחם מענדל ומרת גני' התחתנו בעיר אודסה ביום י"ג טבת בשנת תש"א. מסדר הקידושין היה אב החתן הרה"ח ר' שמואל שניאורסאהן ז"ל.

לאחר מאסרו של רבי לוי יצחק ושילוחו למקום גלותו בקזחסטאן, היה ר' שמואל שולח אליו חבילות מזון. הגב' גניה זוכרת עד היום את כתובתו של ר' לוי"צ במקום גלותו, כי היא היתה לוקחת את חבילות המזון למשלוח בבית הדואר.

הרה"ח ר' שמואל שניאורסאהן נעצר ע"י השלטונות ונדון ביום ד' תמוז תש"א לשלוש שנות גלות בעיר טומסק שבסיביר. לאחר כשנה וחצי, בחודש אדר א'

---

(2) (ובהערת המו"ל: "בן אחי – להעיר מיבמות יז, ב: "אחיה אחיה מלוט דכתיב אנשים אחים אנחנו", היינו, שגם אחי האב קרוי "אח". והיפוכו באסתר המלכה שמפורש בה היא אסתר בת דודו, ואף על פי כן פירשו הרבה מפרשים שהיתה בת אחיו והוא היה דודה").

שנת תש"ג שוחרר ממקום גלותו בגלל תשישות ואי-ספיקת הלב. לאחר שחרורו הגיע ר' שמואל לבית בנו, מנחם מענדל, שהתגורר באותם ימים בעיר טשרדזאו שבמדינת טורקמניסטן. (כשהגרמנים עמדו לכבוש את אוקראינה ברחו מנחם מענדל עם משפחתו לטורקמניסטן).

ג) מרת עטיל אשת ר' זלמן מאריאשין ע"ה. בשנת תש"ב היא נמלטה לעיר אופה שברוסיה ושם נפטרה.

ד) האברך ישראל לייב ז"ל.

האברך ישראל לייב ז"ל נפטר בבחרותו (ממחלת הטיפוס) והוא בן חמש עשרה בלבד, זה הי' בשנת תרס"א (שנה לפני לידת נכדו הגדול כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו). פטירתו של בנו הצעיר הסיבה לו כאב וצער גדול מאד. וכך כתב לו כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב בתחילת מכתב התנחומין (אגרות קודש אדמו"ר מוהרש"ב ח"א ע' רנב):

"ב"ה, אור יום ועש"ק ט' ניסן תרס"א לפ"ק, ווארריסהאבען.

עבוד מחו' ידידי עוז הרב המפורסם ווח"ס נכבד יר"א כו'. מוה' מאיר שלמה שי'

כאשר שמעתי מידידינו הר"א שו"ב שי' אשר כבודו דואג ומתאנה ביותר ר"ל, עד אשר נחלש בזה ביותר ואין בכוחו לעסוק בשום דבר כו" [הר"א שו"ב], הוא הרה"ח ר' אשר גראסמאן מניקולייב, הוא ידוע בכמה מניגוניו, וגם בעומדו לימין כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב בהגהת התניא והלקו"ת, והי' מידידיו הקרובים של רבי מאיר שלמה (אדותיו עיין בתולדות לוי"צ ח"א עמ' 102 ואילך).

בהמשך המכתב מאריך כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב בענין קבלת היסורין והתרחקות מעצבות כו'. והיות שהימים היו בסמיכות לחג הפסח הציע לו כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב ללמוד בימים הראשונים של פסח את כל המשך "וככה" הגדול, ביחד "עם חתנו ש"ב הרב שי" [הרה"צ רלוי"צ].

חתונת רבי לוי יצחק עם הרבנית מרת חנה

בבית זה נולדה הרבנית הצדקנית מרת חנה. בצעירותה זכתה לחינוך חסידי שהוענק לה בחום רב על ידי הוריה הרב מאיר שלמה ומרת רחל. וכן מסבה הגדול הרב אברהם דוד ז"ל שנפטר כשהיתה בגיל עשר בשנת תר"נ.

הרבנית חנה ירשה כמה מכשרונותיו הנפלאים של אביה, וכן ניחנה ברוחב דעתו וטוב לבו של אביה הרב.

בהגיע רבי לוי יצחק לעונת הנישואין, הציע כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב את השידוך בינו לבין הרבנית חנה, בתו של רבי מאיר שלמה. מועד הנישואין נקבע ליום י"ג סיון, שנת תר"ס³. והנה איזה חדשים לפני הגיע מועד החתונה חלתה הכלה מאד, ואביה רצה לדחות את החתונה לזמן מאוחר יותר. הוא שלח שליח מיוחד לרבינו מוהרש"ב לקבל הסכמתו על הדחי'. אך הרבי לא הסכים לכך ונתן ברכתו הק' אשר הכל יהי' על צד הטוב ביותר ואין מה לחשוש. ואמנם החתונה התקיימה במועד שנקבע – ביום י"ג סיון תר"ס, בביתו של נגיד העיירה, מר ברישקובסקי ז"ל.

---

(3) קביעה זו, אשר תאריך החתונה היתה ביום י"ג סיון, נרשם כאן ע"פ הספרים: ימי חב"ד, ימי מלך, תולדות לוי יצחק, ועוד. אולם בכל ספרים אלו לא רשמו מקור הדברים, אם זהו על פי השמועה בלבד או שיש בזה מסמך אותנטי.

ובאמת גם סתירה יש בדברי בס' ימי מלך (ח"א ע' 61) כותב: כי "לאחר שנקבע זמן החתונה לערב שבת קודש שלאחר חג השבועות, חלתה הכלה ואביה רצה לדחות את מועד הנישואין. . . אך הרבי לא הסכים לכך. . . ואמנם התקיימה החתונה במועד שנקבע – י"ג סיון תר"ס". ע"כ. אולם אין הדברים תואמים את קביעות השנה של תר"ס שערב שבת שלאחרי שבועות ה' י"א סיון, ורק יום ראשון שלאחרי ה' י"ג סיון.

גירסא שונה נמצאת בס' "אם בישראל" (ע' 12): "בשנת תרנ"ח [1898] (בערך) נישאה הרבנית לבן זוגה הגאון החסיד והמקובל הרב רבי לוי יצחק שניאורסאן. לא אחר מאשר אדמו"ר הרש"ב סידר קידושין לזוג הצעיר, וכנראה שהוא היה גם השדכן בשידוך זה. מסופר שלאחר שנקבע זמן החתונה (לשבת שלאחר חג השבועות) חלתה הכלה. ואמנם החתונה התקיימה בעתה ובזמנה" ע"כ. [אולם מועד החתונה בשנת תר"ס, זה מפורש במכתב כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב המועתק כאן ברשימתנו].

ואפשרי אשר מ"ש ב"ימי מלך" "לאחר שנקבע זמן החתונה לערב שבת קודש", נגרר בזה אחרי הלשון בס' אם בישראל, אך לא הרגיש שאין זה מתאים לקביעות שנת תר"ס.

ובכל זאת עדיין צריך בירור. (הערת ר' אליהו מטוסוב שיחי')

כשלשה חדשים לפני כן, ר"ח אדר שני תר"ס, שלח הרבי מוהרש"ב מכתב להרה"ח ר' אשר מניקולייב, מידידיו של רבי מאיר שלמה אבי הכלה, בו כותב בין השאר (אג"ק ח"ג עמ' קו): "לפלא שאינו מזכיר מאומה במכתבו זה בדבר בתו של ידידנו הר"ר מאיר שלמה שי', ואבקשו להודיעני בהקדם, והשי"ת ישלח לה רפו"ש בקרוב בתוך כו".

קרוב למועד הנישואין אף גילה הרבי מוהרש"ב להחתן הרלו"צ ז"ל הדרכות רוחניות כהכנה לבנין הבית הגדול בישראל, כאשר כותב הרלו"צ במכתבו לחתונת בנו הרבי: "בעמדך תחת החופה כל העת תחשוב ביראת שמים כן אמר לי להנשואין שלי אדמו"ר ז"ל נבג"מ זיע"א". (לקוטי לוי יצחק – אגרות).

בנוסף על מברק הברכה ששלח הרבי מוהרש"ב לרגל הנישואין, הנה איזה שבועות לאחר הנישואין שלח הרבי מוהרש"ב עוד מכתב ברכה לאביו של החתן, רבי ברוך שניאור (אגרות קודש ח"ג עמ' קלו) וכה הוא כותב (בתאריך "יום ג' ו' תמוז תר"ס):

"מעומק לבבי אברכו בברכת מז"ט בעד כלולות בנו רחומאי דנפשאי מ' לוי יצחק שי'. יתן ה' שזיווגם יעלה ליפה באריכות ימים ושנים טובים ונעימים ברוחניות וגשמיות ובהצלחה בכל הפרטים בדור ישרים זרע ברך ה' כפי רצון כ"ק אבותינו הק' צוקללה"ה נ"ע זי"ע, וכבודו יקבל מהם עונג ונחת די חפצו בכל פרט ופרט. מגודל טרדתי נתאחר המכ' עד כה, והטע"ג בטח קבלו בזמנו..."

לאחר נישואיו נשאר הרה"צ ר' לוי יצחק סמוך על שולחן חותנו, רבה של ניקולייב כעשר שנים בהם ישב ועסק בתורה ועבודה יומם ולילה. [כמה פרטים וסיפורים על אופן הנהגתו בקודש בצל חותנו באותן השנים, מסופר באריכות בספרים: תולדות לוי יצחק, ימי מלך, ועוד].

מספר ר' שמואל גרוסמאן: קביעות היתה לרבי מאיר שלמה ללמוד בצוותא איתי, בשעה החמישית לפנות בוקר, ולא אחת הי' רבי מאיר שלמה מראה לי איך חתנו רבי לוי יצחק מכין את עצמו לישון לאחר ששקד והגה בתורה כל הלילה.

עם נכדו – כ"ק אדמו"ר לידתו, וברית המילה

באותן השנים, בהיות רבי לוי יצחק סמוך על שולחן חותנו, אז נולד בנו בכורו, הרבי, בי"א ניסן שנת תרס"ב.

ברית המילה התקיימה ביום ח"י ניסן ד' דחזה"מ פסח (שהוא גם יום ההולדת של ר' לוי"צ)⁴. מסופר (תולדות לוי"צ ח"ב עמ' 337 וב"מי מלך" ח"א פרק ד') אשר בין המזומנים לסעודת ברית המילה היה החסיד ר' אשר שו"ב מעיר ניקוליוב. אך מאחר שהקפיד שלא לאכול מחוץ לביתו (כמנהג החסידים) לא טעם מאומה מן הסעודה שהוגשה. כשרבי מאיר שלמה שם ליבו להנהגתו של ר' אשר חלשה דעתו, ונענה לו: אשר! לעמיתו של דבר ראוי אתה לנזיפה כי אצלי מותר לך לאכול. אבל מה אעשה ואיני יכול לנזוף בך שכן הצלת פעם את חיי.

גופא דעובדא הכי הוה: רבי מאיר שלמה נתקף פעם במחלת הטיפוס – מחלה שהפילה חללים רבים בתקופה ההיא שלא הצליחו למצוא לה את התרופה המתאימה. מכיון שכך ובכדי למנוע התפשטותה נוהגים היו השלטונות להוציא את החולים למחנה הסגר מבודד הרחק מהעיר באין תרופה למחלתן היו אומללים

(4 פדיון הבן:

באחד מקובצי ההערות של מוריסטאון שאלו אם כ"ק אדמו"ר היה לו פדיון הבן? וכ"ק אדמו"ר כתב ע"ז: לברר! בדקו ומצאו שלא נערך לו פדיון הבן כיון שאימו (הרבנית חנה) היא לוי'.

לפני כעשרים שנה פנה א' מאנ"ש [רימ"ק הלוי שי'] לכ"ק אדמו"ר בענין פדיון הבן אצל רבותינו, אשר לפי הידוע כל רבותינו לא נצרכו לפדותם, לבד אדה"ז ואדמו"ר הצ"צ שהיו בכורים ונפדו; על מוהרי"צ כתב ר' רפאל הכהן ע"ה בס' שמועות וסיפורים שה' ספק בכור [עפ"י דברי הרבנית ש"ש. וכתו הבכירה של מוהרי"צ סיפרה שפעם התעניינה עד"ז אצל רח"ל ודחה אותה].

באותה שעה לא הי' ברור כ"כ האם הסבא ר' מאיר שלמה ינובסקי ע"ה הי' לוי. וכתב הנ"ל לאדמו"ר ראיות בחלקי הבונה והסותר; שמע עדויות מיוצאי ניקוליוב [ר' צמח גורביץ ע"ה ויבדלחט"א ר' שמשון חריטונוב] שרמ"ש ינובסקי הי' לוי; בתעודה לשחיטה של ר' שמואל זלמנוב שו"ב חתום "הרב מנחם מענדל הלוי ינובסקי" (הי' שו"ב בניקולייב וכנראה אחי הרמ"ש הנ"ל); הרב המכשיר של כרמל מזרחי באה"ק הי' רב בשם ידידיה הלוי ינובסקי, אך לא ברור האם נמנה על המשפחה.

[ביחידות של ר' איסר קלובגאנט ביקש ממנו רבינו שבדרכו לאוסטרלי' יעבור בא"י אצל קרובו ר' אברהם דוד ינובסקי ויתעניין אצלו אודות דודו רמ"ש, ואמר רא"ד שאביו – ר' איסר ינובסקי – הוא לוי, ורמ"ש הוא אחיו מאב ואם...]

מאיך בנוסח המצבה של אם אדמו"ר הרבנית חנה ע"ה נכתב שם אבי' בהשמטת תואר "הלוי", וכן בהקדמת אדמו"ר לס' קב נקי לא כתב עליו הלוי.

את כ"ז הציע לפני הרבי, ובמהירות קיבל מענה שתוכנו שמוזמן הנ"ל [היינו משנת תשכ"ה] כבר נתברר שהנ"ל הי' לוי.

אלה מתפתלים ביסורהם עד צאת נשמתם ר"ל. פרט לרופא אשר היה מבקך אצלם אחת ליום ונותן להם תרופה להשקיט כאביהם. לא היתה לאיש שום גישה אליהם. וכך היו נופחים את נשמותיהם בודדים וגלמודים בימיהם ושנותיהם האחרונות עלי אדמות.

ככל השאר נלקח אף הוא – רבי מאיר שלמה למחנה ההסגר המרוחק מהעיר בודד ומבודד וחסר אונים.

בהוודע הדבר לידידו הנאמן ר' אשר גראסמאן. מיהר למחנה ההסגר וספר תניא בידו, באין אפשרות להכנס לחדרו נעמד ר' אשר ליד הפתח. והחל לקרוא בקול רם את סימן יא באגרת הקודש הפותחת במילים "להשכילך בינה", באגרת זו מבואר כי אין רע יורד מלמעלה. ועל האדם לשמח בכל עת ושעה באמונתו בה' המטיב עמו בכל רגע וכו' והמאמין לא יחוש משום יסורין בעולם וכי הכל טוב בתכלית וכו'.

בתום הקריאה עזב ר' אשר את המקום וחזר לביתו, כך חזר ונשנה המחזה במשך שלושים יום רצופים מידי יום ביומו היה יוצא מן העיר אל המחנה הסגור וקורא בקול רם את הפרק התניא הנ"ל.

מאוחר יותר סיפר ר' מאיר שלמה שלאחר ששמע הפרק התניא הנ"ל הרגיש כי מצבו הולך ומשתפר, והרגשתו יותר טובה.

בשנת תרס"ט עם התמנות רבי לוי יצחק לרבה של יקטרינוסלאב נפרדו דרכיהם של הסבא רבי מאיר ושלמה מנכדו כ"ק אדמו"ר, אך הקשר בניהם לא פסק ומפורסמת היא עדותו של הרבי שנכתבה בכתי"ק בתחילת ה"הדרן" לרגלי היאר-צייט של זקנתו (ספר השיחות ה'תש"נ ח"א עמ' 63):

"כ"ד תשרי, יום היארצייט דאמי-זקנתי רחל הי"ד, אשת הרה"ג וכו' וכו' ר' מאיר שלמה יאנובסקי (ניקולייב) – כמה שבועות בסיום חדשי הקיץ כמה שנים הייתי בניקולייב וטיפלה בי וכו'".

הערה זו כתב הרבי לרגלי היאצ"ט של זקנתו הרבנית, אבל מובן אשר כן הוא בנוגע לאביו-זקנו, אשר גם אחרי נסיעת הרבי מניקולייב בשנת תרס"ט בערך, בכל זאת המשיך להסתופף בצל קדשו בביקוריו ופגישותיו הרבים עם סבו הגדול, בהם קיבל מאור זיוו והשפעתו הקדושה.

חתונת כ"ק אדמו"ר

בספר תולדות לוי"צ (ח"ב עמ' 385) מסופר בשם ר' יצחק גולדשמיד ז"ל שו"ב מיקטרינוסלב ובן בית אצל ר' לוי"צ: שעל אף שהוריו של הרבי לא זכו להשתתף בחתונתו של הרבי שהתקיימה בוורשא, עם כל זה חגגו באותו ערב (יום ג' י"ד כסלו תרפ"ט) את חתונתו של כ"ק אדמו"ר ביקטרינוסלב עם כל הפרטים גם בכלי זמר.

בעת הסעודה כ"טוב לב המלך ביין" ביקש ר' לוי יצחק מחותנו (רבי מאיר שלמה) אשר ירקוד עם בתו (הרבנית חנה) מצות רקידה "מצוה טאנץ" רבי מאיר שלמה מיאן עד אשר רבי לוי יצחק צעק בקול "מצווה אני" – ואז יצא רבי מאיר שלמה ורקד עם בתו.

אולם בלקו"ש חל"ד (עמ' 291) במענה לר' ג. ציננער בעמ"ס נטעי גבריאל אשר שאל על הסיפור הנ"ל א"כ למה בחב"ד אין נוהגין כ"ק אדמו"ר כותב לו: "לא שמעתי בכ"ז – אבל הרואה בפועל ממש למה נשתלשלו בימינו אלה בפועל בכמה חתונות – רואה הטעם".

בהמשך מובא מה שכתבה הרבנית חנה על חתונה זו "הרב (רלוי"צ) רקד יחד עם חותנו (רמ"ש) ועם אחיו. הריקוד לקח זמן ניכר הקהל הרב עמד על מעמדו ללא נייע וכל העינים מופנות אל הרוקדים דמעות זלגו מעיני כל. ואיש לא עצר ברוחו מלבכות. כזו היתה השמחה ששררה אז." (=ער האט געטאנצט מיט זיין שווער און זיין ברודער (זיי זיינען שוין אלע אויפ'ן עולם האמת) דער טאנץ פון די רבנים האט לאנג געדויערט און דער גאנצער עולם איז געשטאנען די גאנצע צייט און זיך ניט געקענט איינהאלטען פון וויינען. אזא סארט שמחה איז דאס געווען.)

במכתב ששיגר הרה"ח וכו' ר' שמואל שניאורסאהן אחי רלוי"צ ז"ל מיום ה' טו"ב בכסלו מתאר לו כיצד היתה החתונה אצל ר' לוי"צ ומסיים: "הא לכם בקצרה מפרשת סדר היום אשר הי' אתנו, ועתה עוד ידינו אתנו לחגג את כל שבעת ימי המשתה, ולתכלית זה נשארתי פה עד היום ב' אי"ה וגם חותני (הרמ"ש) וחותרני (הרבנית רחל) יחי' ישארו פה עד עד הזמן הנ"ל".

פטירתו

רבי מאיר שלמה נפטר ביום כ"ג אלול בשנת ה'תרצ"ג⁵ ומ"כ בעיר ניקוליוב, במקום קברו הרסו השלטנות הסובייטיים ימ"ש את בית החיים ובמקומו הקימו עליו "פארק" ר"ל.

בלוח של שנת תש"ו רשם כ"ק אדמו"ר ביום כ"ג אלול "אא"ז הרמ"ש".

וכן כל השנים היה הרבי אומר קדיש ביום זה אלא שבשנים הראשונות לא ידעו למי הכוונה ורק בשנת תשמ"ו גילה כ"ק אדמו"ר ואף אמר שיחה אודות זקנו (נדפסה לעיל במדור 'דבר מלכות').

יש לציין אשר כמ"פ הי' כ"ק אדמו"ר מציין תאריך מיוחד בפתח דבר בספרים היו"ל ע"י מערכת קה"ת, ומעניין אשר הספר "עטרת ראש" שי"ל בשנת תש"ט מציין כ"ק אדמו"ר את הפתח דבר לתאריך כ"ג אלול.

---

5) מקובל הי' לחשוב שנפטר בשנת תרצ"ז אולם לאחרונה התגלה שהי' זה בשנת תרצ"ג: ב"רשימות" חוברת י"ד עמ' 14, ביומן מחודש תשרי תרצ"ג, כותב אודות ניגון אדמו"ר מהר"ש ומקורו, ובתוך הדברים מזכיר "שלמדתי מאא"ז שליט"א". ההרי שעדיין הי' בחיים בעלמא דין. אך הקביעה הסופית היא על פי אגרת הרב שמואל שניאורסאן (דודו של הרבי, והיה גם חתנו של הרב מאיר שלמה ינובסקי ז"ל) שגם היא נתפרסמה ב"כפר חב"ד" (גליון 718, עמ' 112), האגרת היא מתאריך "ערב יום הכפורים תרצ"ד", וכותב שם הר"ש: "היתה לי אבדה גדולה, כי חותני הרה"ג [רבי מאיר שלמה] נפטר שבוע קודם ר"ה העבר, וחבל על דאבדין ולא משתכחין, והוא היה איש צדיק באמת, ה' ינחמנו בתוך אבלי ציון וירושלים, ויאמר לצרותינו די, וזכותו יגן עלינו נ"ע".

מאגרת זו מתברר סופית אשר שנת פטירת הרה"ג רמ"ש ז"ל היה בתרצ"ג. ועל פי זה יש לתקן גם בהספרים: תולדות לוי יצחק, ימי מלך, ימי חב"ד. ועוד.)

אשתו הרבנית רחל

הרבנית רחל ינובסקי היתה בתו של הר' יצחק פושניץ רבה של דוברינקה (עיירה סמוכה לניקולייב).

אודותה כתב כ"ק אדמו"ר בכתי"ק בתחילת ה"הדרן" לרגלי היאר-צייט של זקנתו (ספר השיחות ה'תש"נ ח"א עמ' 63):

"כ"ד תשרי, יום היארצייט של דאמי-זקנתי רחל הי"ד, אשת הרה"ג וכו' וכו' ר' מאיר שלמה יאנובסקי (ניקולייב) – כמה שבועות בסיום חדשי הקיץ כמה שנים הייתי בניקולייב וטיפלה בי וכו'".

מספרת מרת גני' שניאורסאהן על מותה של הרבנית רחל ינובסקי:

"כשהגרמנים התקרבו לאוקראינה החלטנו לברוח מניקולייב לעבר אסיה הרחוקה. בקשנו לקחת אתנו את הסבתא של בעלי, הרבנית רחל. השכנים הגויים שלה שראו שאנו עומדים לצאת עמה לדרך רחוקה, הציעו להשאיר את הרבנית הזקנה אצלם בבית: "היא אישה מבוגרת וקשה עליה טלטולי הדרכים, תשאירו אותה בביתנו ואנו נשמור עליה מהגרמנים", הבטיחו השכנים. בהתייעצות של בני המשפחה יחד עם הסבתא הוחלט שהיא תישאר בניקולייב בביתם של השכנים.

ואמנם השכנים קיימו את הבטחתם, לאחר שהגרמנים כבשו את ניקולייב הם הסתירו את הסבתא רחל בביתם והגרמנים לא ידעו על קיומה. אבל למרבה הצער, היו שכנים נוספים, בני בליעל, שהבחינו שהרבנית רחל מסתתרת באותו בית, וכאשר ריכזו הנאצים ימ"ש את יהודי ניקולייב להוצאתם להורג, הלשינו אותם שכנים שבבית מסוים מסתתרת יהודיה זקנה. מיד הופיע רכב גרמני והוציא את הרבנית מהבית וצירף אותה לאלפי יהודי ניקולייב שעלו על המוקד, השם יקום דמם!

בשנת תש"ח ביום ששי ח' אדר נולדה בת לר' משה העכט ז"ל, באותו יום הרבי התקשר אליו וביקש ממנו טובה, כיון שעד עתה אין שם אחר זקנתו הרבנית רחל הי"ד – לקרוא לבתו על שמה. וכך עשה וקרא לבתו בשם רחל.

כשנודע לכ"ק אדמו"ר שהבקשה התמלאה, שלח לו כ"ק אדמו"ר מכתב בו כתב לו: "נודעתי ע"י אחיו הרר"י שי' אשר נולדה לו בת ואח"כ אשר נקרא שמה בישראל רחל ואשלח בזה תודתי על שנתקבלה הצעתי, וברכותי שיגדלוה לתורה לחופה ולמע"ט מתוך הרחבה בגו"ר.

ולסיים בד"ת שמא מילתא היא וכתב ביונת אלם פ"ה ויי אור בגימ' רחל, ויש לבאר עפמ"ש בתורה אור רד"ה ותוסף אסתר כנס"י נקראת בשם בחינת רחל כשהיא בבחי' התגלות וכך הוא בכל או"א מישראל שיהא רצונו להבטל ולהכלל באורו ית' והוא בהתגלות ובהתלהבות.

והנה בבנ"י כל דבר צ"ל ע"י עבודה ויתרון האור מן החושך דוקא כידוע. ובזה יובן מרז"ל ב"ר פ"ג, ה' ויהי אור כנגד ספר ואלה שמות שבו יצאו ישראל מאפילה לאורה ואכמ"ל.

בברכת מזל טוב ואיחול פורים שמח וטוב לב,

הרב מנחם שניאורסאהן

מוסג"פ קבלה על ח"י שקל ע"ש רחל בת רבקה העכט מה שנדבו לצדקה עבורה.

מספר ר' משה העכט ז"ל: "הרבנית חנה נ"ע אמו של כ"ק אדמו"ר שמחה מאוד על כך וכשהגענו לניו יורק ונכנסנו אלי' עם בתנו הפעוטה, אמרה כי בנה כבר הודיע לה כי לבתנו ניתן שם על שם אמה והיא הביעה קורת רוח מרובה מכך, ומאז כל פעם שהיינו מבקרים אצלה היתה מקבלת אותנו בספר פנים יפות מיוחד במינו".

נספח

תמונות ומסמכים הקשורים עם חוברת זו:

תמונת הרה"צ וכו' ר' מאיר שלמה ע"ה

"אם המלכות" הרבנית הצדקנית
מרת חנה ע"ה שניאורסאהן
בתו של הרמ"ש יאנאווסקי ע"ה

לוח

ב"ח

לשנת תש"ז - 1946-47

ועד העזרה התאחדות הרבנים הפליטים נאדוסיא ושארי ארגונות בעיריית ירושלים ת"י

RELIEF COMMITTEE FOR REFUGEE RABBIS, Jerusalem

PBB. אדר	JAN. שבט	DEC. כסלו	NOV. כסלו	OCT. תשרי	SEP. תשרי
17	17	17	17	17	17
16	16	16	16	16	16
15	15	15	15	15	15
14	14	14	14	14	14
13	13	13	13	13	13
12	12	12	12	12	12
11	11	11	11	11	11
10	10	10	10	10	10
9	9	9	9	9	9
8	8	8	8	8	8
7	7	7	7	7	7
6	6	6	6	6	6
5	5	5	5	5	5
4	4	4	4	4	4
3	3	3	3	3	3
2	2	2	2	2	2
1	1	1	1	1	1
31	31	31	31	31	31
30	30	30	30	30	30
29	29	29	29	29	29
28	28	28	28	28	28
27	27	27	27	27	27
26	26	26	26	26	26
25	25	25	25	25	25
24	24	24	24	24	24
23	23	23	23	23	23
22	22	22	22	22	22
21	21	21	21	21	21
20	20	20	20	20	20
19	19	19	19	19	19
18	18	18	18	18	18
17	17	17	17	17	17
16	16	16	16	16	16
15	15	15	15	15	15
14	14	14	14	14	14
13	13	13	13	13	13
12	12	12	12	12	12
11	11	11	11	11	11
10	10	10	10	10	10
9	9	9	9	9	9
8	8	8	8	8	8
7	7	7	7	7	7
6	6	6	6	6	6
5	5	5	5	5	5
4	4	4	4	4	4
3	3	3	3	3	3
2	2	2	2	2	2
1	1	1	1	1	1
31	31	31	31	31	31
30	30	30	30	30	30
29	29	29	29	29	29
28	28	28	28	28	28
27	27	27	27	27	27
26	26	26	26	26	26
25	25	25	25	25	25
24	24	24	24	24	24
23	23	23	23	23	23
22	22	22	22	22	22
21	21	21	21	21	21
20	20	20	20	20	20
19	19	19	19	19	19
18	18	18	18	18	18
17	17	17	17	17	17
16	16	16	16	16	16
15	15	15	15	15	15
14	14	14	14	14	14
13	13	13	13	13	13
12	12	12	12	12	12
11	11	11	11	11	11
10	10	10	10	10	10
9	9	9	9	9	9
8	8	8	8	8	8
7	7	7	7	7	7
6	6	6	6	6	6
5	5	5	5	5	5
4	4	4	4	4	4
3	3	3	3	3	3
2	2	2	2	2	2
1	1	1	1	1	1
31	31	31	31	31	31
30	30	30	30	30	30
29	29	29	29	29	29
28	28	28	28	28	28
27	27	27	27	27	27
26	26	26	26	26	26
25	25	25	25	25	25
24	24	24	24	24	24
23	23	23	23	23	23
22	22	22	22	22	22
21	21	21	21	21	21
20	20	20	20	20	20
19	19	19	19	19	19
18	18	18	18	18	18
17	17	17	17	17	17
16	16	16	16	16	16
15	15	15	15	15	15
14	14	14	14	14	14
13	13	13	13	13	13
12	12	12	12	12	12
11	11	11	11	11	11
10	10	10	10	10	10
9	9	9	9	9	9
8	8	8	8	8	8
7	7	7	7	7	7
6	6	6	6	6	6
5	5	5	5	5	5
4	4	4	4	4	4
3	3	3	3	3	3
2	2	2	2	2	2
1	1	1	1	1	1

תוספת: חשיפה עזרה ליותר משישים אמות נשמות על ידי ועד הרבנים הפליטים ושארי ארגונות בעיריית ירושלים ת"י.

This institution is attending help to more than 600 amites whose heads are refuge Rabbis of great importance, who ecified in Palestine from the Nazi-internment and from various Concentration-Camps in Europe.

התאחדות: ועד העזרה התאחדות הרבנים הפליטים ושארי ארגונות בעיריית ירושלים ת"י. RELIEF COMMITTEE FOR REFUGEE RABBIS (Incl. Anglo & other Countries) JERUSALEM, P.O.B. 5051, PALESTINE

תאריכי היארצייט של בני המשפחה,
 שרשם כ"ק אדמו"ר על לוח לשנת תש"ז:
 "בערל" -- כ"ד תשרי. "שמואל" -- י' כסלו. "גיטל" -- י"ט כסלו.
 "אא"ז הרב"ש" -- כ"ט טבת. "אאמו"ר נ"ע" -- כ' אב.
 "אא"ז הרמ"ש" -- כ"ג אלול [...]. -- כ"ה אלול

דאמי זקנתי רחל הי"ד אשת א"ז [אבי זקני] הרה"ג וכו' וכו'... [הרמ"ש
 הלוי] יאנובסקי (ניקולייב). - כמה שבועות בסיום חדשי הקייץ - כמה
 שנים הייתי בניקוליעב וטפלה בי וכו'

בשיחת יום כ"ד תשרי תש"נ השמיע כ"ק אדמו"ר ביאור על המשניות
 דאותיות נשמה (סדר הלימוד לאבל וליארצייט) - בקשר ליום היארצייט,
 מבלי לפרש מי הוא בעל ההילולא.
 במענה על השאלה מי הוא בעל ההילולא,
 הואיל כ"ק אדמו"ר לענות:

„דעם רביצ'ס מוהרר'ע נעג' ניגון" *

Andte Moder.

פיר דר' צוויי איינס פיר דר' צוויי איינס

FINE

D.S. al FINE

ניגון כ"ק אדמו"ר מוהרר'ש.
 עליו כתב כ"ק אדמו"ר ברשימותיו:
 "שלמדתיו מאא"ז שליט"א."

מזיקלא לא יעוו "וואס לאגה"

ניגונו של רבי מאיר שלמה יאנאווסקי

ביתו של רבי מאיר שלמה בניקולייב.
בבית זה הכניסו את כ"ק אדמו"ר בבריתו של אאע"ה.

בית הכנסת של ר' מאיר שלמה בניקולייב.

סימן י"א

נשאלתי בני לעקרנהרה פאני יחודי ואמר לי השבנים הנברים והמזכיר שילדה כבר שני ולדה
וחי פשוטות עם הלד השלישי, גם הנכחים המכירים אדורים יליד להם סבבים שהיא כן.
הקנת לילה חדר, הקנהה רביל הוא ירשו ונא לישאל ממני להורות לו כדית אם יש בזה

חשש כבודי

תשובה

חליך כסך, ודרך עם בנים אלה, לך אחר רוב
במות רוב במות המכירות וליהם כדרך כסך
במה, ואל דעו מליד לילד, למד ר' יצחק
כדים מיל דמים לדימסאל אלהי כסך כי אולי
גור מנהל בריהו דלמס קח וכו' אלא שחזקת
ר' יצחקל כדים סודות לוי דמים להשפיל רינהל
אחר אלהי רבן כי אולי רבן גור חבל מנהל
ולא מל ממשק, אבל משהו דילי ממשק לך,
ודין כדים אלו פ"ג אום לוי דמה לעד דמל
דמסקה כמסך תן המסים ולוי יודי אום אום כמסך,
לוי מוקה דלדימה דיל אלא מוקה דמסך,
דכמס אלו מוקה דלמסן דוקי ר' יצחקל
כדים מל כסך דמסך, ודומה דמל מוסמסה לך
ובחופשת מלך קף יל, מה דומה דים להמסל
אלי אלא דמסך, אף דמל דיבנה דקדיל סתים
דמסל כן דים המלי ממשק לוי אלו מלי
ממשק, ים ללוד ג"כ דמל דמל כסך לוי
כדים מלי ממשק דדוקי להשפיל, לוי להמסל
דלל מדי מל לוי כן מוקה, ללא מנהל, דמסך
מלי ממשק אלו דמס מל מושפל, מל מל
דיל לוי, ולוי אלא מוסמסה, מלי מלי מלי
אום מל דים מלי אום ר' משה כן מוסמסה
דמסל.

[לכ] מדי ים למסך מה מל מוסל ו דלמס.
מסמסה מלי מלי מלי ודוקי כמסך מוסמסה
דמסל דמס ים למסך מלי מלי מלי ודלמס
ממס מוסמסה, מלי מלי מלי מלי מלי מלי
מל מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי

[ג] ים למסך מדי מלי מלי מלי מלי מלי מלי
מל ים מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי
ממס, מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי
ממס מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי
מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי
מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי

דוק

ר"י הנה לוי מוסל מל דמל מלי מלי מלי
מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי
מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי
מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי
מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי
מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי

ר"י אף למסך ים ללוד מלי מלי מלי מלי
מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי
מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי
מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי
מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי
מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי
מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי

ר"י אף למסך ים ללוד מלי מלי מלי מלי
מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי
מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי
מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי
מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי
מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי
מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי

ר"י אף למסך ים ללוד מלי מלי מלי מלי
מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי
מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי
מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי
מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי
מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי
מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי מלי

תשובה נוספת מהספר הנ"ל בה מובאים דברים בשמו של ר' מאיר שלמה.

סימן סז

שאלה!

ברוך אלה אשר העשית שטקטוריה עם חפשי אודי, ובכר הם דרים בדרך איש ואשתו. כפי החוק של הממשלה המאוחדת בפניה, בלא חשף וקדושי, פראודאנסקי בראשן רק אבד בחינתו איש כפי שירב בהם שיטאו זה את זה בדת פשה ישראל, וכשהוכיחו לפני התפודה בהמשלה הטכנית, ראיתי שרשמה לערסות, המאלחיה איה נתגורשה. וקנה לפי תפסה שנשאת לי המאוסה נתגורשה פי המאוסה הניל, ומצא לפי רבירה שלבוקלה הראשון לא חיה בה עם קדושי ויחיושי בויאו דישראל, רק חבל געשה אגלום לפני המשיחיות פי הממשלה כפי החוק שלהם, אם יכולים להסיריד להם חוק, שיש לבנות למישהו, ששא כאחד שנשאת פי הממשלה הלכה לאחד הרבנים דישם ונשאת בדין ודעת, כמו שיששים רוב בני ישראל הכפורים, שמתחלה מפגלים תפודה מהממשלה, ואחיל באים לירב שיסיריד להם חוק ומאמן כזה נעשית אלה איש נמורה ונשאה באיסורה שלא יצא ממנו רק פי תפודה בירושין מהממשלה, ולא תפודה בדין ישראל!

תשובה:

לנוכח כינוי פסגה נכונה, אבל אחר לנוכח כינוי פסגה נכון לכן פלגתי, כי"ט לכן אלה חסידים משה רבנו, היו דברים מלאכים שנסת כפי פלאר כפי שהיה, בין רש"ט, שם, ה"ט סיכא פשוטים מלהם לרשעים אלה לאחריהם, וכן י"ט לאלו בלגון אלה, דבשנות דין לכן אלהו בדין להנפש דהנה פלאר היא כפי שהיה, ולא כפי כל עוור, "אשר" לזכות, ולא כל דברים לא כיהם כן שם אלה, אלה כיהם לשם כיהם, והיו ולא כיהם שחוק ללכת אלה, סדר היותו לפי דברים, לך משיחיות שמה לרשעה פי שטחה, דלא דמי כלל לזכרים פלארו כפי"ט הוא זה לכל אלה לנוכח כינוי וכן דהנה הסדר לך לקיים עם היום לקבלו פי"ט שמה משיחיות לרשעים, סדר אלה לאחרי כיהם ולא חסיד כפי פלאר היא כפי סדר כיהם פלגתי, פלאר כפויש אלה חידשה שם דמי פי"ט דישוד אלה חיה חידשה סודת שם הסתת, פלגתי כיו ולא כיהם פלגתי אלה בחוק א"ל כן היא פשוט כפי וישדות סדר לכפא לוי.

הי"ט **דומה** שם לכפוד כזה לפי"ט הוא כיון שהלשון הי שמה בדרך אים אלה, אים דרשם,

ח"ק

לכאורה שם אחר יחיד כהנ"ל כי אחר כלום פלגתי דהוק זה שדמה כחמה חסידים רק כיון חלה פלאר אלה אים כיהו תחוקת אים לזכות, כשהם פלאר היא כיהם פלאר, ופי"ט כיון שלא כיהם שחוקת לפיכך לזכא אים, וכל רק פי"ט דבירה ודלה לפיכך תפודה, ולא אחרים מלה כיהם כלל אלא כמה כדלוק, נקלה פי"ט פלארם התגורשה פי"ט פלארם, וכיון מלזמה חסידים כיהם פלאר הוא כיהם כהנה.

אך י"ט לזכות, וכלכלה פלגתי פלארם א"ל כיהו ונרשם לפי"ט חלפיל לפי שמה דיהם חלפיל א"ל, לא כשהם כיהם חיה חיה, שפלה כיון וכן דגורשה דין, פלארם כיון דין, כשהחיה שפלה רק פי"ט פלארם פלארם מלה אישם וקדושי, חיה היא מלה לרשעים, שמהם עם כמה חלפיל כיהם, וכן אים כיהם מלה רשע, ופי"ט כלה כיון ופי"ט אים מלה מלה חסידים חיה שחוקת ודלוי לה חסידות רק י"ט כיהם, סודת פלארו כיהם חיה היא זה, אבל חסידים כיהם, קשנים כיהם פלאר מלה כיהם כיהם א"ל פלארם וכן חוקת עם פלאר אחר דכ"ח לא עם אלא פלארו

תשובה נוספת בה מובאים ד"ת בשמו של ר' מאיר שלמה

לעילוי נשמת

הרה"ת ר' משה אהרן בן הרה"ח ר' בן-ציון שו"ב ע"ה
גייסינסקי
נפטר ג' טבת תשנ"ב

מרת רבקה דינה בת הרה"ח ר' זאב וואלף ע"ה
גייסינסקי
נפטרה י"ג מנחם-אב תשס"ז

הרה"ת ר' יהושע תנחום בן הרה"ח ר' יוסף דובער ע"ה
קסטל
נפטר ח' אלול תשנ"א

ר' שלמה הלוי בן ר' אליעזר ע"ה
ארנאוו
נפטר ה' שבט תש"ס

מרת טעמא קיילא בת ר' ישראל חיים ע"ה
ארנאוו
נפטרה י"ג תמוז תשס"ז

ת.ג.צ.ב.ה.

לזכות

החתן התמים בן-ציון שיחי'
והכלה המהוללה מ'חי' מושקא שתחי'
גייסינסקי

לרגל נישואיהם בשעטומו"צ
יום ב', כ"ב אלול
ה'תשס"ח

ולזכות הוריהם וזקניהם
ר' אלחנן וזוגתו מרת רבקה מלכה שיחיו גייסינסקי
ר' אליעזר הלוי וזוגתו מרת מאטל שיחיו ארנאוו
ר' שרגא פייוול הכהן ומרת יוחא שיחיו קאגאן
מרת גאלדא שתחי' קסטל